

Luonnontuotealan koulutus täsmenny, toimialan terveisiä

Juha Rutanen, Suomen luontoyrittäjyysverkosto ry

Webinaari 8.4.2021

Luonnontuotealalle on kertynyt nimikkeitä...

luonnonvaratuottaja
hortaohjaaja
luonnonyrttineuvoja
Sienineuvoja
Yrttineuvoja
keruutuoteneuvoja
kauppasieneuvoja
kauppayrttineuvoja
luonnontuoteneuvoja
keruuyrttineuvoja

Tunnistatko joukosta alan virallisia ammattinimikkeitä?
Entä millä osaamis-/koulutus pohjalla kukakin toimii?

Luonnontuotealan koulutuksen historiaa (ja nykypäivää)

- Luonnontuotealalla koulutuksen kolmiportainen järjestelmä rakentui 1969 alkaen: kerääjät (poimijakortit, 1 pv), kerääjien kouluttajat (neuvojat ja neuvojakortit, 1 vk), kouluttajien kouluttajat (sienitarkastajat/keruutuotetarkastajat)
- 1995 ammattitutkintolainsäädäntö, viralliset tutkinnot PT, AT ja EAT
- Samoihin aikoihin Opetushallitus luopui neuvojarekisterin ylläpidosta, alan kurssituksesta ja aiemman muotoisen koulutuksen kehittämisestä
- Perinteinen koulutusjärjestelmä nimikkeineen jäi osin kurssitarjontaan ja osin / vaihtelevin tavoin siirtyi ammatillisten tutkintojen sisälle ja rinnalle (vaikka ei suoraan mainittu tutkintojen perusteissa)
- Neuvoja nro 5000 vuonna 2006, vähitellen rekisterin ylläpito hiipui, erilaisia kortteja ja nimikkeitä jaettu edelleenkin

Ammatillista koulutusta työelämän tarpeisiin

- Vuodesta 1995 lähtien luonnontuotealaan liittyvien ammatillisten tutkintojen (PT, AT, EAT) sisältöjä uudistettu kehittyvän alan mukana
- **Tutkinnot sisältävät osaamisen, jolla varmistetaan turvallinen ja laadukas toiminta luonnontuotealalla**
- **Tutkinnot jääneet alalla tuntemattomiksi, vanhojen nimikkeiden varjoon!**
- Luonto- ja ympäristöalan perustutkinto, luontoalan osaamisala, tutkintonimike **luonnonvaratuottaja**
 - alalle tulijalle **laaja-alainen perusosaaminen**, mm. keruu ja jalostus
- Luontoalan ammattitutkinto, luonnontuotealan osaamisala, tutkintonimikkeet **luonnontuotejalostaja** ja/tai **luonnontuoteneuvoja**
 - **kohdennettu, syvällisempi ammattitaito**, mm. jalostus, neuvonta, koulutus
- Luontoalan erikoisammattitutkinto, luonnontuotealan osaamisala, tutkintonimike **luonnontuotekehittäjä**
 - **syvälinen alan osaaminen**, mm. tuotekehitys, kehitystyö, asiantuntijuus

Luonnontuotealan ammattilaiset alan töihin

- Luonnontuotealan kehittyessä alan osaamistarpeet kasvaneet, syventyneet ja laajentuneet eri tehtävissä
- Kannetaan vastuuta: alalle koulutautuvat ja tutkinnon suorittavat saatava työllistymään osaamistaan vastaaviin tehtäviin
- Tutkinnot ja niiden ammattinimikkeet tunnetuiksi ja käyttöön, kirjavat nimikkeet vähitellen sivuun
- Alan koulutuspolkuun ja ammatillisiin rooleihin lisää selkeyttä/yhtenäisyyttä
- Täydennyskoulutusta ja kannustusta tutkintojen (osien) suorittamiseen osaamista täydentäen

Esimerkki: Kerääjien kouluttamisen vaatimukset

- Kerääjän edellytetään hallitsevan lajintunnistuksen sekä raaka-ainekohtaisesti keskeiset kestävän keruun menetelmät, laatukriteerit ja raaka-aineen esikäsittelyn
- Kerääjä.fi-rekisterissä on tällä hetkellä 102 raaka-ainetta, toiveita mm. käsityö- ja koristemateriaalien lisäämisestä
- Menetelmät, kriteerit yms. vaihtelevat, esim. kuusi, voikukka
- Kerääjä.fi -palvelu tukeutuu kerääjien kouluttajien pätevyyden arvioinnissa alan ammatillisiin tutkintoihin, ”tutkinnot sisältävät riittävän osaamisen”
- Kouluttajalta vaaditaan **alan ammattitutkinnon** suorittamista tai vähintään suoritettuna ammattitutkinnosta tutkinnonosan *Luonnontuotteiden talteenottaminen* sisältämä osaaminen. Toistaiseksi myös alan vankka kouluttajakokemus hyväksytään.
- Ammatillisen tutkinnon yhteydessä osoitettu vastaava luonnontuotekohtainen keruuosaaminen voidaan kirjata tutkintotodistukseen, OPH 22.9.2020 (yhdistettävissä kerääjä.fi)
- Aiempien sieni-, yrtti- yms. neuvojasuorituksien tilalle virallisia tutkintoja, osatutkinto mahdollista suorittaa
- Yhtenäistä koulutusmateriaalia sekä kestävän keruun ohjeita ja laatukriteerejä tarvitaan lisää

Ammattilaiset keskiöön! Kiitos!

